

המציפה

דמי התימה לשנה בפולין 600 מ"פ,
 רבע 150 מחיר גליון בודד 15 מ"פ.
 באוסטריה 600 כתר לשנה 150 מ"פ רבע.
 במשיכו-סלובקיה 100 כתר לשנה 25 כ'
 רבע.
 ברומניה 100 ליי לשנה, 25 לרבע
 מהיר מודעות 30 מ"פ בעד שורה
 סצרה או מקומה. מחיר ברכת מו"ט או
 חודעת אירוסין 100 מ"פ. האדרסה:
 „Hamicpe" Kraków ul. Miodowa 22.

Kraków-Lwów dnia 6. maja 1921.

גליון יה.

בראקא-לבוב, כיה ניסן, פ' אחרי תי"פא.

תוכן הענינים.

לתקופת השנה, א. כהנא, בנוס ופזון, ה. שהטר. — מתהפכות
 הזמן: נכרים משלמים שקל ויהודים מספקים. — כרינה וכרינה
 ומקריה: בקראקא, בפולין הקטנה: לבוב פרמישלא, ירוסלב, מושצ'סקא,
 בפולין; קולצ'ה, בבוקובינה. באשכנז, בירן, באמריקה, בארץ ישראל.
 — השבוע בכל העולם. — רב התורה והעליה, ש. מ. לור. — משפט
 שלמה בקראקא, הרב צ. י. מיכלואהן.

לתקופת השנה.

(אחרי כשרת סדרימה.)

שנה שלמה עברה מניאז נבשרה הבשורה הנפלאה, שמסוגלות
 היתה לזעזע רפאים בקבר, לאמר: קום העם הישראלי והשליכה
 את כבליך והיה עם הפשו בתוך משפחת העמים, הניפה ירך
 ליצור, כמו שיצרת פעם, להפליא את העולם ביצירותיך, וחשב יכרו
 לחשוב, כי תמצא הבשורה המקמת הוואת הר-קול בגולה כולה,
 מקצה הארץ ועד קצה — והנה אין זכר לדבר, נדרם העם כמו שהיה,
 לא קם ולא זע, הוא כמאובן ונקפא ואינו מתעורר ואינו מניע אבר.
 ואף קצת מאלה שכבר התעוררו וגם היכולת והרצון להם להתגבר
 כממנום וככשרונם לבנות עמנו, עומדים לשטן לנו בהיותם רחוקים מן
 העם וממצב רוחו והנס ננשים אל הבנין כמו אל עסקיהם. שהם
 גילים בהם — המנהיגים באמריקה.

ועלינו לשאול את עצמנו: מהיכן זה בא ואיך זה אפשר?
 כלום יש דוגמת הרבן רוחני כזה בתוך עמים אחרים? ועלינו לענות
 ולאמר: אין דוגמתו! ואמנם פ'ובלמתנו קשה ומסובכת יותר מזו של
 כל העמים. עמים אחרים מצאו פחות או יותר הכל מוכן לפנייהם כבוא
 השעה הראויה ועלינו לבנות הכל מהדש, אבל סוים החי נושא את
 עצמו ומנצח הכל. בכל אופן עלינו לבקש את הסבות, כדי לדעת
 כמה להתנבד עליהן, הסבה הראשית היא ההתאקלמות לגלות. חיי
 הגלות נעשו לנו טבעיים וקשה לדוב העם להפריד מהם ובחיסטוריה
 שפינו אין התאקלמות כזאת חדשה כל עיקר. יודעים אנחנו אותה
 מהחיסטוריה השעבוד המצרי והבבלי; גם אז לא אבו בני הגולה להגאל
 והתריסו כנגד הגואלים. ומכש שכן, שבחרנו אנו אחרי גלות ארוכה
 של כל כך שנות אלפים, אין הפיץ לדוב העם לצאח מהוך הגולה, מפני
 שהגולה סבעית ויפה בעינינו יותר, אפילו עם הפוגרומים שלה. כמה
 ממנו אינם מסוגלים לוותר על הכיורה השחורה, כמה מננותינו לא
 תוכלנה לוותר על התיאטרון הור ועץ שאר נכסי הקולטורה הזרה.
 עלינו להיות, שנתקימה - בנו קללת התוכחה: בניך ובנותיך נתונים
 לעם-אחר ואין לאל ירך להושיע. רוצה העם להשתחרר, הגיעה
 השעה, זקוק הוא לכניו, אבל אין הוא מסוגל לכך, יבשו ידיו הרלה

חורתהדם הסבעית ואינו חושב ואינו מרגיש כאופן נורמלי. התאשרה
 תורתו של אהר העם, כי לפני כל עבודה לתחיה צריכה להיות
 עבודה הנוך העם. הנוך, שירגיל את העם לחוש את הגלות בכל
 גוולה ואת יופי ההופש והשאפה אליו. העם לא התעלה עוד למדרגה
 כזו, הוא אינו מוצא דופי בגלות, אע"פ שנלחמה לו בכל מוראיה
 דוקא עכשו, וזאת אין המנהלים הציונים באמריקה מבינים, לפי שהם
 רחוקים ממרכזי הגלות, וראו נא איך השפן מרקד עדיין ביננו. גם
 במקום שנוכחו כבר לדעת, כי מוכרחים לעבוד לא"י, גם שם אין
 עוברים מפני שיש איוה, אבל, שמורה אמנם בכל יבכו בלי
 פורביהאלט' איראפשר. כל זה הוא חזיון אימבעני, כמעט שהייתי
 אומר קללה. הרי זה מוכיח, ששעת הגאולה לא מצאה אותנו מוכנים
 כל-עיקר, ההכנה לא היתה מספקת. ועוד דבר, שגם עליו העיר אהר
 העם בכתביו, שההבדל בין מצבנו עכשו למצבנו כשהיינו עם נורמלי
 הוא זה, שאז לא חי שום איש ממנו חיי פרט, אלא חיי הכלל. את
 אשרו ראה אך ורק באושר הכלל (ואין כלל אושר אחר.) ובהנתק
 קשרי האומה נעלם הרגש הזה, רגש הסולידריות ובמקומו בא הפרט
 עם אינטרסיו הקטנים, בא הונו המצומצם, באה משפחתו. לכאורה
 מתנאים אנחנו על המשפחה היהודית ועל אמונתה וצניעותה (מה
 טובו אהליך יעקב) אבל הדבר מוכרח להאמר: דוקא המשפחה
 הזאת אוכלת אותנו בכל פה. נבלע בה הגבה והוא נעשה לה קרבן
 ולא נשאר לו מאומה בשביל הצבור כולו. ופה שורש הרעה, עלינו
 לנצח את המשפחתיות והפרטיות לטובת הכלל ואינטרסיו בשעה רמה
 כזו. והנה גם בעיקר הזה טעו האמריקנים והם רוצים שנבנה גם את
 בנין עתידינו בארצנו על יסוד בצע היחידים, בלי תקון החיים הצבוריים
 והנוך הדור הצעיר לחיים כאלה ופסיכך אי אפשר לנו ללכת אחריהם.
 ומרי דבריו על אדות המשפחתיות אי אפשר די שלא להזכיר
 את האשה העבריה, שהוא היא הנורמת לכך, כי לא ישתחרר הבעל
 מהונו הוא, היא מכריחתו, כי ישקע ויטבע בתוך ים האינטרסים
 הפרטים והשפלים. האשה העבריה, זו שאנחנו פוגשים אותה על כל
 צעד, אינה נושאה בעול יחד עם האיש במלחמת החיים. מפני המצב
 הבלתי-נורמלי, נעשתה היא אצלנו מעין פסל, שעובדים אותו ומקריבים
 לו קרבנות מהים. מייליגים ומילירדים מוציא העם הקבצני בשביל נשיו,
 כדי לקשטן כפסל של עבודה זרה, בהחיים ובגומים ובחרווי מרגליות
 ובצמידים, בזהב ובאכנים טובות, למשוך עליהן עיני כל ולהעיר
 קנאה ואותו העם אין לו כלום בשביל שחרורו, שפתו, וארצו... וכל,
 זה בשעה שימי הם נשפכים והייו תלואים לו מנגד. והרבה הרבה
 מהאדישות הזאת הנני כותב על חשבון נשינו, שאינן חשות לצאת
 ידי הובתן ביגע הגדולה הזה.
 או שמא השעה שעת משבר והרינו עומדים על מפתן תקופה
 חדשה ועתידים לצאת מתוך חוני הצעירים אותם הנברים, שידעו, כי
 יש אינטרסים יותר רמים מאינטרסי הפרט ותצאנה אותן הנשים,

קדום ויניחות של עצלות יבזו. דומים שני הכחות האלה ביהוד וצבור גם לתקופות הידורה והעליה אשר ביס. כחות סוד באומה שלמה הם כל מיני התקוממות וסרירות, פולישיות ותרבותיות, שיסרצו בכח בין עמים שונים בזמנים שונים כלכה זו של הר נעש, המתפרצת מבסן ההר בועף נורא ושופסת הלאה, ושורפת כל אשר תפגוש על דרכה, התפרציות כאלה לא תמיד מוצלחות הן, להפך יש שהן ממיטות שואה על העם, כמו למשל מרד בייכוכבא אצלנו. אי הצלחתן אינן מפחיתות את ערכן בעינינו, אבל הן מעשירות אותנו בנסיגות מעילים, אנו למדים מהן, שהסרה שם יד והירות מתונה, שתעצור אותם מנסיגות מסוכנים, מכובזו כח להבל ולריק, מתפשט מרובה לא תפשת. הוה אומר. ש"ב היה שם כח הפזור על כח הכנס.

ובזמן כגון זה, בזמן פרוץ הכחות, בכרי שהעם יצליח על דרכו, צריך למונז את שתי המדות יחד, על הכחות הלכו לפעל במדה שוה, כשהשנים בסדרן יפעלו שניהם בהיסטורית כל עם ועם ועל פיהם, ע"פ הזקו וכמותו של כל כח וכח נוכח לעמוד על טיבו ואפיו של עם פלוני או פלוני, עם, ישכח הכנס תקף בו מצבו דל, דיוו תרפינה, המרין שבו נרדס, אם תעוררוהו למעשה, ימצא שבעה מעמים לעמוד בשב ואל תעשה, הוא אנוס לזה לפי דעתו, מי שנכזה ברותחין יזהר גם בפושרין, בכרי להנצל מכליון נמור ולהציל עד כמה שיוכל להציל, אנחנו יהודי הגולה באנו לידי מדה זו אחרי מירדת בר כוכבא, התכנסנו, קיימנו דברי הנביא: "לך עמי בוא בדרך, חבי כמעט רגע עד יעבור זעם", אלא שההרגל נעשה מבע והפרזנו במדת הכנס ולא היה מי שיעוררנו, והיגע של הנביא האריך ימים שני אלפי שנה של חרו וכהו וחושך, כן עשינו כבר בשנות קדם, שסגרנו דלתנו כפני כל הקולטורות, עמדנו על המשמר והשנחנו בשבע עינים, שלא לתת להודר אלינו מן הוד יותר מדי, אלא עד כמה שנוכל לעכר, כי מטבע של יניקה זרה הממעיט לינוק סם חיים הוא לו והמרכה סם מות הוא לו, והיא היא שעמדה לאבותינו ולנו להצילנו עד היום הזה, רק פעם אחת נמצאנו גם בנולה במצב הסוור, בתור הזהב שלנו באספמיה הערבית, או יכולנו להרשות לעצמנו מותרות כאלה, כי אנחנו היינו נעלים עליהם והשפעתם עלינו נשאה מעל.

עכשו שוב יעזת פרוץ הכחות אצלנו ועלינו להוחר עם נסיונותינו ולהשניה לתת לשני הכחות מהכחות הנזכרים מהלכים בקרבנו, גם למשמרים וגם למתקרמים, לקחת חכל בבנין עולמנו במדה שוה, נאמר בכירור ובלי פחד, כי הלא כוונתנו לא להגדיר מסביב לנו כבחומה סגנית, הצוננו רק שיתנו גם להמשמרים אשר בתוכנו שישמרו על הכחות הרוחניים שלנו ושלא יוציאו חרש מפני ישן ושלא יהא הפרוץ מרובה על העומד, ואל ירתיענו הדבר הזה, הלא ידוע, שדוקא על כחות נתגנדים, על כח המושך ועל כח הרחה העולם מתקים, מכה תיבין ומכה שילוי יצא האור החשמלי.

ז. שזדמור.

שתכרנה לדעת, כי יש ערכים יותר רמים מכובע משונה ומור לכל תקופה ותקופה וימוזמים שונים ובכלל קונקורנצית המורה השוכנה האובלת אוחנו ככל פה. בימי ירדת האומה בראשונה הננו שומעים את הנביא קובל, ונשים משלו בו והרי גם עתנו אנו, עת ממשלת האשה, ימי ירדה ועלינו להלחם בקלקלה הזאת ועל האשה בעצמה לעזור לנו. על העבריה החדשה מכית מדרשם של שם ועבר לעזור לנו. מיצקיבין אמר לצעירים: טפסו ועלו לאותם צוקי ההרים, שהזקנים נלאו לעלות עליהם, וגם לצעירות ולעבריות שלנו נאמר: עלו אל מקום שהזקנות וקלות-הדעת פגרו לעלות, מהן נתיאשו, כי לדור המדבר תחשבנה ואנחנו נלך הלאה, בעזרתכן נלך הלאה... בשכר נשים צדקניות ננאלו אבותינו ממצרים ומלכב לקרוא באנדה שלנו את הפרטים, איך ידעו נשינו או כשהיו הנכרים כל-כך מדוכאים, לעתר את רחם ולזרם לחיים ולתקוה, וגם עכשו תכוא הנאולה מהאשה הצדקנית בעלת האיריאליס הרמים ולא מהאנואיסמית, לא מאותה הבודה, החושבת את עצמה לאלילה, שאין דבר יותר חשוב ממנה בעולם, בעזרת האשה החדשה ננצה את המשפחתיות והפרטיות, כי טובים השנים מן האחד, וכר איש ואיש יכל לשאת הרבה יותר כשאחר עתו לו, בעזרת האשה החדשה ניהר את ביתנו בעזרתה ניצור בנולה את אותו ההיקף העברי ביחס למרכז הארץ-ישראלי, שעליו הלם אחר העם, בעזרתה ננהיג את הפשטות בחיינו, בעזרתה נבער את כל האפיליות אשר בתוכנו, ובעזרתה נעלה ארצה ישראל.

אמנם טעמות עומדות עדיין בשורותינו, אבל כל דבר שהיה בכפל יוצא מן הכלל לא ללמד על עצמו יצא, אלא ללמד על הכלל כלו יצא ומכיון שראינו שעבריות בודדות מסוגלות לקרבנות בתוך קבוצות חלוצים, גם כולן מסוגלות לכך, אלא שצרכים לחנך ולהעיר אותן.

אם כך נעשה אזי יתוקן עוד ברנע האחרון מה שנתקלקל עד עכשו מסכת ההתרשלות והעצלות כמומנט הגדול הזה, זה יהיה אופן החגיגה המתאים של המאורע הגדול, שאירע לפני שנה כיום הזה, מאורע של סן-רימה.

כנוס ופזור.

כבר כחיי האיש הפשוטים יש לתת ערך להכחות הנזכרים. האיש כנערתו ישען בכחו כי רב, יתלהב לכל דבר, יתגבר על נקלה על כל המכשולים ועל כל התחתים ודוקא מקום שם הסכנה מרובה, שם הוא, יפור בכחו על ימין ועל שמאל ולא יחום, ולא להנס דמו את הנעורים לאביב, כאביב זה המרבה השפעה, לא יירא כי יבא קור, מוציא את סרחיו, מתתח אח נצניו ומשפיע ברכתו ואינו מקמין מעניק לכל עובר ושב, שהיה נמהר במעשהו זה, יוכח רק או קור כי יעבור הוא בארץ ויעשה שמות בפרחיו.

הכחות האלה יפעלו בכל חי ובכל צומה, נרעין כי ידוע, יתכנס לתוך תוכו עד בא הזמן, שעליו להופיע מתוך מעבה הארמה, אצל בעלי החיים אין צורך כמוזן לבאר בפרוטרוט את הפרוצס הזה, ידוע לכל איך יתכנס הרוב לתוך תוכו במשך כל ימות החירף, התולעים, הזבובים יעברו גם כן את הפרוצס הזה, ואין בכלל אלא מה שבפרט, כל עם ועם מכין שעובר עליו נהשוף והפין לבפוע, בכרי להנצל מצרה זו עליו להתכנס לפי שעה, זאת אומרת, לצמצם את עצמו בארבע אמותיו, ויש שיופיע רגע בעם, שהוא כבהינת ימי נעורים, ימי האביב, או ישפס על כל מדרגות הסולס בכת אחת; זהו הרגע של פסגת הכח, לא יאבד זמנו בדקדוקי עניות, אלא יעשה במרץ כל אשר תמצאנה ידיו, יפרוץ כל הגדרים, יפנה כל שאן מדרכה, העקוב יהיה לו למישור והרכסים לבקעה, לכל מכשול ילעג וכל משסמ

מתהפכות הזמי.

רוסים משלמי שקרים ויהודים מסקפים.

בימי חול המועד היו ימי השקל, דמינו כי השקל הראשון אחרי סן-רימה ואחרי מנוי שלטון יהודי בארץ ישראל לא יהיה עוד שקל ציונים, של מפלנה, אלא שקל ישראל, שקל שכל יהודי ישלם בשמחה כמו בשנים קדמוניות, שהרי ארץ ישראל לא לציונים ניתנה, אלא לכל העם היהודי ומי הוא היהודי, שיוכל לפטור עצמו מן החובה הזאת, מי לא יבוש לפרוש עצמו מן הצבור ולמשוך על עצמו חשר, שאינו רוצה בשיבת ישראל לארצו ובכנין אותה הארץ, שברכה בה לא לישראל לבד, כי אם לכל העולם, כמו שהורו כל חכמי המדינות?

כן נוסד סה סהגונין עברי לנדל ננות ומחנות עבריות לנגי ילדים. עשרים עלמות מתלמדות בסוסר הזה ושומעות לקח מסי שלושה מורים עברים ושלושה מורים לועזיים (לסדנוניה, היניניה וכו'), התכנית עשירה ועומדה על נבחה. עתה נשתכלל סה נן הילדים העברי, המחנך המשים ילד, גם ביהים העברייכללי נשתכלל והוא לעיע בן 4 מחלקות ומתלמדים בו כמאתים תלמיד ומשביעים רצון. חוץ מאלה נוצרו סה שעורים עברים. לנדולים, שמשתתפים בהם עשרים איש, ושעור מיוחד של שנה אחת לפועלים ולמשתתפים לעמודי ד מחלקות נורמליות ועבריות. מה שלא היה עד כה, שזנחו לנגמי את הפועלים בנוגע לעברית.

המורחים ושאר הדתיים יסרו סה בייס מתית בן 3 מחלקות. בחברת, עברית, המצוינה, שבראשה עומדים מר ארכסמן, מר ביץ ומר ברנשטיין נצטרפו שש קבוצות של עבריות משתלמות במשנה. באנדה, בתנך ובדיי הציונות. נוסרו סה גם שתי ביבוליותקות מסוימות לנדולים ולצעירים. המכילות כשלושת אלפי כרך. ביחוד עושות חיל בידועות היהודיות ארבע הקבוצות של, בנות ציון, ועור סדר עבודה רבד יש לעברית להבא, שתוציאהו אל, הפועל. כנון הקמת קבוצת משחקים עברית ויצירת חברה לשירה ולזמרה.

אב-המון

מ י א ל ו ס ל ב מודיעים אותנו, שנתקבל שם לדב אביד היני ר י צ ח ק ש ש י נ ב ר נ מ ה ע ל י ש ש בהסכם כל הכחות, הוא תיה לרשן ויועד גם שפת המדינה, מה שלא היה מצוי עד כה בארץ הזאת. עתה מקיים ממנו בני העיר, שיעשה סדרים בתוך הילדים, בכשרות הבשר ובחברות העוונות. יש לו מקום רחב להתנדד בו ועליו למלא מקומו במלואו.

מ מ ו ש צ י ס ק ה מודיענו מר י א ס ה, כי ביום יב לחיו נספר שם הרב אביד ר' חיים נחום הל בר ש ש א ס בדמימיו במנסה השולטת שם ועושה שמות בעיר. המנח הצטיין בכשרונות מצוינים, היה דרשן מפואר ובעל מבט חד ושכל עמוק וישר. שאף לראות את עמו מאושר בארצו ההיסטורית ונם הוא קנה להשתקע שם בקרוב. מהשבות נדולות ונשנבות הגה על עתידו של עמנו. אעים שהיה מתנגד לציונים, ראש הקהל ר' אברהם מדכי שי א ד הספידהו בדברים חודרים אל לב, בן מ'א שנה היה תנצב'ה.

בפולין

בסכה נספר סתאום בלודו רב הקהלה וציר הסיים היני ר' משה אריהו הייל סריץ בן 49 שנה. הוא היה רב חרד מן הסוס המצוי, למד תורה הרבה, יסמר כל מנהג וכל אמונה קדומה, שלא ישנתה בהם כהוש השערה, וכל דבר שאין היתרו מפורש בספרים הוא בכלל אסור. הלכך היה שונא את הציונות ומבטלה ונם על בשורת סקדימה אמר במירושו, שאין כה שום אתחלתא דנאולה ואין כה ממש ובטלה ביהד עם כל תנועת שיבת ציון. לפני מותו השתתף בוועידת אנורת ישראל בווינא והתנדד בהחלט לבא בדברים עם הציונים בדבר העבודה בא"י. אבץ הסכים, שישלחו מלאכות של חרדים לנרון ולניינבה, לדבר סרה עם הציונים, שאינם בשום אופן באי כה העם היהודי.

אך הריבה עמל הרב המנח להשתדל בעד יהודים נדרסים, לא נח ודא שקט, להציל עשוקים מדי עושקיהם. ברוב השאלות הצבוריות הצביע ביהד עם הציונים. בקנאה עזה התייצב בסיים ובכל מקום לדיב ריב עמו עם צורדינו והשיב להם הרסה על הרסם. — במקומו יבא אל הסיים בעל החרושת מן הארוקים די שלום ביאלער.

הועד האמריקני בווארשא יחלק בכל חודש מכסף ה עוד אמריקא דשוויש רעלעיגי בנייריק 2500 דולר למוסדי תרבות יהודיים בפולין הקונגרסית והליסאית.

אבל גם עתה נכובה תוחלתנו, עדיין העם עומד מרתוק, רובו עדיין נמנע מהביא שקליו וחלקו בקרן היסוד לבנין ארץ ישראל ולשיבת ציון, ולעומת זה מספר מר מ. קרנר בהיינטי, כי מיד כאשר נשבר עוד הצאריסמוס מעל צוארי יושבי רוסיה בשנת 1917 והציונים שאסו רוח והכריזו בנלוי על תשלומי השקל והתכוננו להקהיל ועירה גדולה בספרטבורג, מהרו גם יושבי כפר אחד בסלך וורונשו, רוסים גמורים מן הכת סובוטניקי השומרים שבת ונוטים אל היהדות, וקבצו שקלים ושלחו 75 רובל אל לשכת הועידה בספרטבורג בבקשה לקבל מידיהם את שקלי פלוני ופלוני (סה פרטו שמות מאות אכרים רוסים) ולחת להם רשות לבחור ציר אחר אל הועידה, כי עד כה היו יהודים בסתר מפני לחץ הממשלה ומעתה יהיו יהודים בנלוי וכולם יעלו לא"י, כאשר אך תהיה האפשרות. מכוני הועידה באו במכובה, כי אין דרך היהודים לקבל גרים ולבלוע אלמנטים זרים בתוכם, כי באופן הזה יחדלו היהודים מהיות לאום ויהיו רק כנסיה דתית, כמו שהורו יהודי הנולה. גם יראו מפני צוררי ישראל ולא ענו מאומה לקהל נרי הצדק, מר קרנר מעיר, כי כבר בימי הלחיץ עלו רוסים אחרים מן הכת הזאת לא"י והמה נתבוללו כבר בתוך האכרים היהודים ובניהם מרבנים כבר עברית,

העוברה הזאת פותחת לפנינו פרספקטיבה חדשה. מי יודע אם לא ירבו מקרים כאלה מעכשו, כאשר אך תהיה יד ישראל תקיפה בארצם. הנרים ירבו בתוכנו בעל כרחנו, כי לא נוכל לנעול דלת תמיד בפני נרי צדק, אעים שאמרו קדמונינו, אין מקבלים נדים לעתיד לבא. וכאשר ירבו הנרים, הרי בעל כרחנו נהרוד מהיות לאום עברי, אלא נהיה באמת כנסיה, ואז מה תנדל התהפוכה: שני אלפי שנה היינו שקועים בין שבעים אומות ותמיד היינו מעוטי דמעוטי ויכולנו לשמור על טהרת לאומיותנו וכאשר נשוב לארצנו ונהיה לעם בביתו ובנחלתו וידינו תהיה תקיפה, דוקא אז נתבולל בנוים הרבים, שיוספחו על בית ישראל, הרי בן חזה גם נביא: כי ירחם ה' את יעקב ובחר עוד בישראל והניחם על אדמתם ונלווה הנר עליהם ונספחו על בית יעקב (ישעיה י"ד א'). נפלאים דרכי עמנו!

מדינה ומדינה ומקריה.

במראאה.

בית החולים היהודי, שהיה כבוש בשבע שנות המלחמה מאה הצבא, נסנה זה עתה ונמסר לקהלה, חוץ מהדר אחד למטה, שבו מכון לבקטריולוגיה, עתה יערכו ביב הצבא כמה יש לשלם לקהלה ישכר דירה ואח"כ תתקן הנהנת הקהלה את ברוך הבית ותקבל שוב חולים יהודים.

בפולין ההטנה.

לבוב. האנורות האקדמיות של הסטודנטים הפולנים סה החליטו סה אהה יבתי הספר הגנכותים בלבוב ישובו לקבל תלמידים מן היהודים והרוחנים, כי האיסור, שהיה חל על אלה, שלא התנדבו להנן על נדיציה המורחית, נחלת פולין, מאו, אינו שייך עכשו, שהארץ כבר נבונה בידי פולין ואין עוד מלחמה בארץ. החוקים היסודיים מבטיחים זכות שוות לכל יושבי הארץ ואין להנביל עוד זכות צעירים מיושבי הארץ. זה מתאים נם למסורה הפולנית ונם לצורך הקיום של הממלכה. במובן הזה הוציאו כולם כרוה.

פרמישלא. (העבודה העברית). כי אפשר לחדש הריבה מאד בשדה עבודת התרבות גם בערים בינוניות, מוכיחה העובדה, שבזמן האחרון קמו בעינינו שורה שלמה של מוסדות תרבותיים, הראויים להיות למופת לכריכים רבים בארץ הזאת.

כשהביאו הנה באכטוטובילים מיהודים את היורים הפצועים לרפואתם בבית החולים היהודי אשר בזה. אנקו האמלרים הקטנים הבכילי יסוריהם עלתה השמימה. סבת האסון היו העמורים הרעועים והנרקבים, שהמטבח היה נשען עליהם, ואולם נפש כל העם מרה מאד על מנהלי התחזו, שהשתמשו בבית בזה, שמצבו הרופף העיר זה כבר מהד סכנה. צבי גיעבעלסקי.

בבוקובינה.

הארץ הקטנה הלזו ששמשה מופת בעבודה הלאומית וידעת עצמם של היהודים כל ימי היותה ברשות אוסטריה, אוחזה בדרבה ואת גם בעמדה ברשות רומניה. ויותר מזה: באוסטריה נשבה רוח טמיעה מלמעלה, כי מושלי אוסטריה שקדו לנשוע בלבנות היהודים את שאיפת ההתבוללות והפשיעה. בנוע ישראל ואולם ברומניה אין שום חפץ למעלה במטעית היהודים, אדרבה. שיאת רומניה עשתה גם את יהודי הנר ליהודים לאומיים ומכל שכן שנתחוקה עתה הרוח הלאומית היהודית בבוקובינה. לפיכך מתאחזה פה גם התנועה העברית. באופן גורמלי. אין עיר וכפר בארץ הזאת, שאין שם בים עברי. במשרנוביץ כוננה חברת בהים העברים תחת הנהגת השקדן הנאמן ד"ר בירר כמה קורסים ליורים ולגדולים עיי מורים מומחים. יש כאן 4 בני יורים, ילידים קטנים מחונכים בהם ברוח עברי ובדבור עברי. יש פה גם סמינר עברי למורים עברים ובלליים ולנגנות, להבין מורים מומחים לבתי-הספר היהודיים, העתידים להוסיף בקרוב בכל הארץ. בגמנויה העברית במשרנוביץ לומדים 1200 תלמידים עברית הנמנויה הזאת תעמיר דור של עברים, אשר ישאל בו יתפאר. וכן גם בבחים של הקהלה. גם בגמנויה לנערות תלמדנה כמה מאות נערות עבריות. מננויות עבריות נמצאות גם בערי בוקובינה: ראדוויץ, סושיאווה, סטורוויץ ונורא-הומורא.

באשכנז.

בערב פסח תפשו השומרים בברלין ניג יהודים מפלישי המלחמה ונתנו אותם במשמר של שבויים בפומין ההק ממושב היהודים. בקושי רב הגישו להם אוכל בימי החג קצתם סבלו רעב. כלם אנשים, שכבר נענשו ונגזר עליהם גרוש ולא יצאו.

המניסטר הפרוסי לעניני הפנים סבריינג הניר תוכחת מוסר לאלה הגוללים כל אשם וכל מעל בכל הצרות הבאות על הארץ על ראש היהודים. את האמת הניר להם בפניהם: לא יהודי המורה אשמים בשאון הקומוניסטי המתחולל בארץ. האשמים הם בעלי האחוות ובעל ההרושת, שהביאו פועלים מן המורה, כדי להשתמש בהם בזול לנוק הפועלים הגרמנים. אפשר שיש בין הפועלים האלה אנשים, שאינם מהוננים. אבל אין לנו את האשמה על היהודים סתם. דוקא התחבולה הזאת עישה את שרות יהודי המורה מן הארץ לאיראפשרי, כי כל מה שנעשה בזה היה בעיני רבים באנטישמיות. וסוף סוף גם ליהודי המורה יש זכות לחתקים. ושקר כפי האומרים. כי רק המה לבדם עוסקים במסחר הספסרות, כי יותר מהם עוסקים בזה האכרים.

הכל מתדעמים בברלין על עשירי היהודים הפלישים, שהם בני מאות מיליונים ויושבים שליים ושאנים בארמנות. במוחים בנסכים ואינם משתתפים כלל במעשי העוזה לעניי הפלישים. אלא מניהים זאת ליהודי אמריקה ולהברת תעוזה של יהודי אשכנז. לברלין בא העסקן היהודי לאצקייברתולדי משדות התרגה באוקראינה והביא בעמל וביגיעה רבה חמישה ארנוים מלאים רשימות פרוטיכולים מפרטי הפגיומות שם.

ביון.

ליונים יש מסורה ישנה, שבימי האביב יש להם הזכות להעליל

בכסר אוסטרובה אצל קאליש דר יהודי עשיר, ושמו קאשערעק, ששינאו השכנים הנצרים נתנו עיניהם בביתו ובשדהו, כדי לבער אחרי היהודים בשכנותם. היהודי ראה, שלא יוכל לשבת פה ומכר נחלתו לנצרי זה פוונאי, כדי שלא ישמחו בה שונאיו. הדבר חרה להם ושכרו עניו דוצחים, להרוג אותו וכל בני ביתו בליזה. ובבית ההוא דר גם תגר יהודי והרצחים טעו והתנפלו כמוצאי יוט. ראשון על התגר הזה ושחטוהו אותו ואת אשתו ואת גיסתו וגם את המלמד הזקן, שלן שם. הרוצח לא שלח ידו בכזה. מזה נראה שהוא רצח של נקמה, אלא שטעה ונכנס בחדר אחר. ילד בן שבע שנים נשאר חי והוא הכיר בתמונה הסטוטורפית של הפוליציה את התוצח והוא קצב ידוע, שעדיין לא נתמש.

קילצה, העתון הקרירקלי המקומי 'Ojczyzna', אשר שנאתו העזה ופעולותיו המזיקות ליהודים כבר נרשמו היטב בזכרוננו, הפתיע בשבוע הזה את קוראיו בכשורה סכנה חדשה, הנשקפת לפולנים מצד היהודים, ותקטן עוד ואת בעיני המערכת ותוסף לשלוח אל חוצות העיר מנלות עפות מיוחדות, להתדיע רבים על הצרה הקרובה וכן היה כתוב במגלה הנפוחה היא: היהודים דורשים משגם למלך יהודי בפולין. זה זמן רב סובבה שמועה על אדות משא ומתן השאי, המתנהל בווארשא עם היהודים מטעם האדון וויטוס ואך זה עתה נודע לנו מהעתונים היהודיים, כי היהודים, אלה האורחים הנשירים, שלא הצליח הפעם בידם להפיר את פולין לשארד תחתיה, דורשים עתה לא פחות ולא יותר רק 1) למנות מניסטר יהודי לעצמם 2) ורשוין לפתיחה כל הנויות בתי מרוח, בתי מסחר ובתי חרושת של יהודים בכל יום ראשון לשבוע ובכל חגי הקתולים ואפילו בחג הלידה. אפשר היה לחשוב, שדרושות מהוצפות ופרובוקציוניות כאלה מצד היהודים תפכהנה מעט את בני עמנו ויתעורר בהם רגש כבוד, אך לדאבוננו כן לא היה, ואולם יהודי אדכוקט ברליני, דיר אלסרד נוסני, הניר מפורש: בין השקפות היהודים והשקפות הסיעות השמאליות שבסיים אין שום נגוד נכרי, (מה ליהודים הברלינים ולפולין?) אל מה ירמוץ הדברים האלה? רואים אנהנו אפוא בעליל, שבין המפלגות השמאליות שלנו, שלאסינו רסן הממשלה נמצא בידם, ובין היהודים קים כבר איה חוזה המרשה ליהודים להריע תרועת נצחון, שדרושותיהם תמלאנה. לא נשאר לנו אפוא רק לצין את העובדה הזאת ולקרוא, בקול גדול ורא יסף: אחינו! התעוררו! הכינו לעבודה, להגנה, כי צפויים אנהנו לעבדות — נוראה. — עבדות ליהודים ו...

כך מסרסים וכך מבארים לצאן אדם את מהות ועידת ההכסם בין הפולנים והיהודים. אם העתונות האנטישמית בעיר הבירה עוד מעמירה לפעמים פנים כמנומסת הגה אהותה, העתונות הפרובוקציונית, לא תדע עוד כל גבור לשונותה ולהוצפתה, לא יפלא אפוא מאומה, כי השם הסנסציונלי, שהתנוסס על המפלגה הוא באותיות גדולות וצעקנות: 'משך אליו אלפי סקרנים מתוך האספסוף הגדול, אשר מלא את רחובות העיר ביום החג; הקהל חמף, קרא, השתומם וחרק שן על היהודים והאנטישמיים שלנו שישו ושמחו, כי תורתם מתקבלת על הלכ... מקרה נורא מאד, אשר לשמעו נתר לב יושבי עירנו, קרה בימים האלה בעיר בוסק שכנתנו. בבית התחזי האמריקני לדי, עניי ישראל בעירה היא, נבקעה פתאם רצפת המטבח, בשעת חלוקת המאכל לילדים, וכך אשר נמצא אז בבית, גם התנור והכיריים עם הקלחות והיורות נפלו לתוך המרתף העמוק אשר מתחת, 25 ילדים מצאו תיכף מות תחת מעי המפלג והרבה עשרות נפצעו פצעים אנושים, גם נכוו ברותהים מן הזורה, שנהפכו על פניהם. ילא כל עש לתאר את זעקת הבהלה הנוראה, שהקיפה את כל העירה. לקול האסון, ישן אמות, אלמנות אמללות, המקוננות על אבדן שנים, שלשה מיליון בפעם אחת... מחזה קרוע לב היה גם פה בקילצה

המנדט ואז ימסד הכותל המערבי כולו לקהלה היהודית ולעיע יצוה לגדוד את הסגטא שלפני הכותל.

מנהלי חקרן הקימת בהאג החליטו להסב את מכון המרכז של הקהיל לירושלם, ששם יבנה לו בית מיוחד.

הרב הראשי של קהלות בולגריה ד"ר גלדשטיין הודיע, כי כל יהודי בולגריה קבלו על עצמם לתת מעשר מכל רכושם לקרן היסוד ואח"כ מעשר מכל הכנסותיהם, וכן החליטו גם הנושעים היהודים בכסארביה.

ביום א, ובי' ש"ז התחוללה ביפו מלחמה בחוצות היהודים, מנהיגי הערבים הקנאים, האורבים לכל הודמנות, להתנפל על היהודים השתמשו בתהלוכת מחנה פועלים יהודים, שהתהלכו לכבודו במאי והכום וכוזו הניות יהודיות, הפועלים עמדו על נפשם והיתה מלחמה גמורה.

נפלו הללים 30 יהודים וביניהם הסופר י. ה. ברנר ועשרה ערבים, ונפצעו 142 יהודים, 37 ערבים. נתפשו 66 איש. רק ביום כי הצליח חיל אנגליה להשקים את העיר והוכרו בה מצב המצור.

השבוע בכל העולם.

המניסטר הפולני לפיננץ הציע כסיים לקבוע אוצר המדינה בזהב ובכסף כהון יסודי, שאין להוציאו, בתור יסוד לוואלוטא בריאה. לקרן הזאת כבר נקבעו מטבעות וכלים ואליהם יצורפו כל נכסי מוסדות המדינה בזהב ובכסף. — ממשלת אמריקה השיבה ריקם את פני אשכנז, שבקשה ממנה לעזרה להקצ' אח עול' תשלומי הנוק. עתה מכינה אשכנז הצעה חדשה והממשלות אצות בה לקבל עליה את הרין בטרם יחררו צבאותיהן לאשכנז פנימה ונתנו לה זמן עד 12 לחי'. — הועדה הבינלאומית בשלזיה העליונה שלחה עצתה אל המועצה הגבוהה של הממשלות, שיתנו לפולנים דק שני מחוזות מכל שלזיה, זאת היתה עצה נכערה וגול' משפט הפולנים באופן גם והפרת הברית הרוסלית, שמסרה את גירל הארץ למשפט העם עצמו והנה העם, שרובו פולני, חוה דעתו ביום המשפט בכל מחוזות המחצב, בכל הכפרים וערי השדה לשוכת הפולנים. למראה העושק הזה עשו הפולנים דין לעצמם, מאה אלף פועלים פולנים שבתו מעבודתם ושדחו מאחא, אל הממשלות, וכיום 3 במאי, חגן הלאומי כבשו הפולנים מרעת עצמם את כל מחוזות החרישת והדפו את הפקידים הגרמנים משם, חיל איטליה וצרפת לא התערבו, דק בסוף הוציאו מיד הפולנים את העיר קאטוביץ וטרנובסקא נורא. — הממשלה הפולנית אינה מתערבה בזה, דק קורפנטו הקומיסר מחקה שם מעשה הגנרל זליגובסקי בוויילנא, להעמיד את הממשלות לפני מעשה עשוי מלאכות של פועלים אשכנזים הלכה לאנגליה, לבקש מאת הפועלים האנגלים לחוננם ולהקצ' עול' תשלומי הנוק שר אשכנז, הפועלים האנגלים הודיעום באמצע דרכם, כי לא יקבלום ולא לרצון, הוא דרכם. — מראשית החודש הנוכחי נוהג בפולין מסחר חפשי בתבואה, חוץ מבנפות הנבול המזרחי. — ביום הראשון במאי באו הפועלים המפנינים בווארשא לירי התנגשות עם השוטרים, מפני קסרונו על הפועלים היהודים כעתונים האנטישמיים הפריעה הפוליציה את הפגנת הפועלים וקרעה מדיהם את הדגלים והכתה את ההמון בנשקיהם. את תהלוכת הפועלים הקתולים לא השביתה, אך מחנות ענדקים הודונו לשוטרים והכו גם את היהודים וגם את הנצרים, שהשתתפו בתהלוכות, כתיק איש נפצעו וכמה מאות איש נכלאו, העתונים מוכוים בצדק את הממשלה, כי כפסדנות יתירה כזאת תגרש את הפועלים בעל כרחם אל צד הקומוניסטים ושונאי הרפובליקה.

עלילות דם על היהודים, המצליחים בעסקיהם יותר מהם ותלאה גם העת המתקרבה לקפחם זכות זו, וכך בשנה הזאת היו בפסח פיעות בכמה ערים יוניות בתואנה, שיהודים נבנו נפשות לשחישה. בארדיאנופול אכד נער נצרי קטן, מיד עשה ההמון שור וכוז הניות היהודים, אח"כ נמצא הנער, גם בסאלוניקי היו פריעות כאלו, במועצת המדינה נשאל ראש הממשלה על זה, הוא, ענה כי לא התפשו הפרעות, השוטרים השקיפו את העם הזועף, התואנה, שבעבורה תתחוללנה פריעות, היא עלילת שוא, ששמים בזרן על עם, שזכותו רב לתרבות העולם, כי אדם הנון מתרגו על עלילות דם, היהודים הנם אזרחים שקפים וחרוצים, מזג רוחם הטוב והשקט עומד בנגוד נמור להאשמה הנוראה, שמאשימים אותם אנשים דעים, הממשלה תשפוט את הודים האלה כרשעתם.

כסמרינה נעשה דיהודים עול' גדול מצד השלטון היוני עצמו, יש שם ליהודים בית קמבות גדול עתיק, שהיו שומרים אותו מכל משמר, בימי המלחמה גולו שר"ב הצבא הטורקים הלכת - אדמה מבית הקברות, לבנות עליה בנינים שונים לצבא וביניהם גם קינא, כתום המלחמה השיבו הטורקים את השדה לקהלה, וכאשר כבשו היונים את העיר נולו הם את חצי בית הקברות, לבנות עליו אוניברסיטה יונת, ולא עוד אלא שישתמשו באבני המצבות העתיקות ליסוד הבנין, כבר השתדלו הקונסולים הורים בעד היהודים ואין הממשלה מקשיבה, בסאלוניקי הוציאה אגות בעלי חרושת המבכ פקודה על כל הפועלים והחוננים, שיש ביניהם יהודים הרבה, לעבוד בשבת ולשכות ביום א', הקהלה ביהד עם הציונים משתדלים לפני הממשלה, להכטיח זכות היהודים לשמור שבתם.

באמריקה.

בניוירק נפתחה לשכת התעמולה לקרן היסוד למורת רוח ראשי הציונים באמריקה, רוב מנהלי האגודות באמריקה דורשים מאת השופטים בראנדיים ומק להתפטר או לבטל דעתם מפני דעת הרוב, הסוחרים בניוירק קבלו על עצמם לאסוף ביניהם מיזיון דולר לקרן היסוד.

בארץ ישראל.

החברה, עירינץ' ביפו החליטה לבנות עיר חדשה בין יפו ובין פתח תקוה, שיש לה שם שדה אחווה בן 2400 דונם, שנחלקו לתים חלקות קטנות בנות 5 דונם, לבנות על כל חלק, בית ולנטוע בן 200 חלקות כבר נמכרו, החברה משתדלה עתה להשיג הצוואה לבנין, הנציב הראשי בירושלם הניד למועצה אשר על ירו, כי יחליט מתוך כל העם גרודי צבא לא גדולים להק' על הארץ, גודר ערבי וגודר יהודי לבדו, עבודת הצבא היתה רשות ולא חובה, מנהיגי הערכים באי מוספים לחרחר ריב ולהצות את העם נגד הנציב, ונגד הציונים, הר שולחים כתבי שטנה לחוץ לארץ ולארצות הסמוכות, הנציב היה בכית שאן והכטיח שם את הערבים, כי לא יקח מהם את ארצה אחוזתם אשר על יד הירדן, הנציב סר לערי הגליץ, במושבה הקטנה והנאה מלחמיה החליטו האכרים, לשנות שם המושבה ולהסב שמה מנהמיה על שם אבי הנציב מנחם, בירושלם נפתחה במגדל דור תערוכה של מעשי אומנות המצגת לראוה לא רק מעשי ביהים בצילא, כיראם גם מעשי ביהים למלאכה אשר לחי כיה, דברים עתיקים של הערבים ומעשי ארנ של הישמעאלים ילדי המדבר וגם תבניות ערים, הנציב בעצמי סתח את התערוכה.

הועד הלאומי התאונן לפני הנציב, כי הערבים בירושלם מחללים את רגשי הקדושה של היהודים בהובלים וכל לפני הכותל המערבי ומפריעים את המתפללים שם, הנציב ענה, כי הועדה הממונה על המקומות הקדושים של כל הדתות תטפל גם בזה תיכף אחרי אשור

רב התחיה והעליה.

(בקורת)

ספר מלכי בקדש. חלק ראשון: שאלות ותשובות בהנהגת הממלכה בישראל על פי דרכי ההלכה. — חלק שני: שאלות ותשובות בהנהגת המדינה באי ובהנהגת התעמולה לדרישתה ותחיתה. ממני חיים הירשענזא הן רב דהובאקען ומערכה וכו'. שנה ראשונה לממלכת ירושלים ונציב יהודי בארץ ישראל 5681.

ספר נפלא ומפליא הוא זה. האין זאת? הקנקן ישן נושן; כבר שם הספר, שהוא מליצה משונה, שאינה הולמת את התוכן. ככל ספרי הרבנים החרדיים המצויים לרוב בביהמ"ד: הצורה צורה של שו"ת וגם השקף לשון הרבנים שלפני מאה שנה. כי רבני זמננו כותבים כבר עברית טהורה חדישה. שאין בה כל רופי. אך אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו ומה שיש בו הוא יין ישיש שגם דעת צעירים נוטה הימנו. הרב המחבר הנכבד יוצא מכלל רוב רבני דורה שכתחלה היו עומדים לשטן לתנועת שיבת ציון ונלחמו נדה בכח תורתם ועכשו בשנצחה הנם שותקים ומבטלים אותה בלכותי. והרב הזה אינו כן. הוא הולך בדרך חכמינו הקדמונים. לעשות את תורתנו לדרך החיים של העם. כי סבור הוא כמוהם. שהתורה לא לשעשועי בספרים נתנה. שישתעשעו בה בחרוד השכל בפלפול וסכרא וכל מי שימצאו לו שעשועים יותר מתאימים לרוחו ולזמנו ויכל להניחה בקרן זוית. בעיני מחברנו התורה היא החיים עצמם ועמהם היא מתפתחת. כי נשמת האומה היא. הוא מראנו את האפשרות — לא את הנחיצות. להחיות בתורתנו גם בכל עניני העליה השלישית ובנין ארצנו והוא מוכיח בעליו. שלא תעמוד התורה לשטן לנו כשום צעד מצעדי רנלניו בתנועת התחיה. זה כחה של תורה שבעל פה. שאינה מתאכנה, אינה נשארה אהורנית במצב שלפני אלפי שנה. כתוריהם של החינאים. המחמרים. השומרונים והקראים. אלא מלוה את מחויקיה בכל דרכיה ומתחדשה בכל דור ודור כהטבע המחוקנה בידי אדם. רבי חיים שלנו מפיה רוח חיים בתורת ישראל ודברי תורה יוצאים מתחת עטו שמחים כנתינתם מסיני. הוא מקיים במלואה את חיבת הרבנות. להחיות עפרת התורה לישנה. כי בתורה היה כוח לא יבעטו אף החפשים שכחפשים. ככל גדול יש לו למחברנו כחירת משה: אין דת וחק בתורה, אשר יתגדו לררכי נועם של הציוויליזציה האמתית והסברה דינה כמפורש בתורה: חלק א; עמוד 9.

בראש החלק הא' באות שתי שאלות. שהן עיקריות לכל מי שהתורה קדושה לו והיא מאמין בנצחיותה: (א) למדינה יהודית יש מצות עשה. שיום תשים עליך מלך וע"פ האמונה כביאת המשיח הרי יהיה המשיח מלך ישראל ואנו מחכים לו שיבא וא"כ איך נהיה שונים מכל עמי התרבות. המואסים בשלמון מלך וכוהרים בשלמון כי העם עצמו? (ב) כאשר תהיה ארצנו מיושבת ע"י רוב יהודים הרי חובתנו תהיה ע"פ התורה לבנות בית המקדש ומזבח ולהקריב קרבנות והכל מורים. שאין פילחן הקרבנות מתאים עוד למושגינו ובפרט שכל הנביאים הראשונים פה אהרן הלכו על הסולחן הזה ושאלו לבטל. וכיצד נתנה?

אין ספק שפתח רב יבא במבוכה בשאלות כאלו. ובראי שתי השאלות האלו עורר להכריע. שיהלכו הרבנים ברובם על הרעיון הציוני. כי מתוך מבוכתם תארו להם את הנאולה באופן רוחני נסי. שאין לשכל האדם כל מושג ממנו והוציאו את האמונה בנאולה וכביאת המשיח מידי פשוטה. אך מחברנו אינו כא כלל במבוכה. הוא יורר לעמקה של הלכה ודולה משם הכרעה. ע"פ אמתה של תורה והיא מתאימה לתמהוננו למושגי בן הדור הזה ולצרכיו ואין טוב לנו אפוא אלא לשאול בכל צעד וצעד בדרך התחיה את פי הרבנים רבי חיים ה"ז חבריו ראשי ביה"ד הגדול בירושלים. המומחים להסיק שמעתתא

אליבא דהלכתא. מבלי להשתמש בשענת. אין אנו כקראים כדרך רבני הנולה.

תשובות מחברנו על שתי השאלות אחרי שקלא וזריא ככל המקורות הראשונים הן: מצות מנוי מלך קשורה במצות מחית עמלק ואחרי מחית עמלק אין עוד מנוי מלך חובה אלא רשות ואין ממנים מלך אלא ע"פ נביא וגם. המשיח המקווה יוכל להתמנות רק ע"י נביא. אבל לפני ביאת נביא ומשיח עלינו לקבוע לנו ממשלה דמוקרטית, שימשלו רק ביכ העם. כמו שעשו אבותינו אחרי מות יהושע וכמו שעושים בזמן הזה כל העמים הנאורים. מצות מחית עמלק אינה נוהגת בוהיו. כי כבר בלבנו מלכי אשור את האומות וע"כ הותרו גם עמון ומואב לבא בקהל לפני התלמוד וממילא אין כלל צורך במלך. ובנוגע לבנין ביהמ"ק ומזבח. הנה ע"פ התורה אין חובה הבנין אלא על המלך ואת זרובבל בזמן כיש השבו הנביאים כמלך. לפי שהיה מכות דור וכל מעשיו עשה ע"פ נביאים. ובכ"ז בית מקדש נוסף לבנות, אם יפנה המקום בהר הבית. אבל בלי מזבח. כי המזבח צריך להיות ע"פ דין רק כאותו המקום המצומצם. שעמד עליו במקדשים הקודמים. אבל בזמנינו אי אפשר לצמצם בריוק את אותו המקום ובמקום אחר אפילו בשנוי כחוש השערה אסור לבנותו. ובעל כרחנו נמתין בבנין המזבח עד שיבא אליהו. ואפילו כאשר יבא זמן הקרבת הקרבנות בודאי תהיה להם. צורה אחרת מתאימה למושגי האנושות בזמנינו ועל נכונות הקרבנות של יחזקאל אמרו חז"ל שאליהו עתיד לדרשה. אם יפנו לנו את מקום ביהמ"ק נוסף לבנותו לבנין תפלה. להרבות תורה ודבר ה' ומשפט צדק לכל העמים כיעוד הנביאים. שנבאו: נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים ונהרו אליו כל הגוים וכו' וכו' ולא הזכירו שם כלל את תפקידו הראשי של ביהמ"ק: הקרבנות. בדברי קדשם נבאו על זמן כזמננו. שאין בו קרבנות. אין הלכה כהרמב"ם. שקדושה ראשונה קדשה לעתיד לבא ואסור בזמן הזה לזר ולטמא לעלות על הר הבית. שהרי הגוים עולים שמה בכל יום ואין עלינו שוב להסתפק בכותל המערבי אשר בעמק הבכיה אצל שער האשפות, אלא הלכה כהראב"ד. שלא קדש מקום ביהמ"ק לעתיד לבוא ומותר לנו לעלות עתה שמה בטומאתנו ובוה נם הרמב"ם מודה. והנם נדה רב קנאי את משה מונטיפיורי. שעלה בהר ה'.

על שאלות אחרות מדבר המחבר ע"פ הלכה. שמצות כבוש איי ושמירתה נוהגת בזמן הזה וחובה עלינו להחזיק שם נדרים עברים בקביעות. דין סמיכה נוהג בזמנינו ועלינו לקבוע ביד גדול בירושלים. שיהיה ביד של ערעורים והנם קובלים המשבילים על ביד של רבנים. שאין אחרי מעשי ביד כלום ואין מקום לערער על פסקי דינם. באמת היה נוהג בזמן הבית ערעור על ביד נמוך לפני ביה"ד הגדול וזה נקרא כשרים. מקום הועדי.

בשאלה ד' סעיף מ' נדחק המחבר ללא צורך לסרש את שתי השבועות. שלא ימדדו באומות העולם ושלא יעלו בחומה. שהן שני ענינים שונים. שלא ימדדו בגולה ושלא יעלו לאי כחומה. וכך הוא גורם אחרי הגאון יעקב ע"פ דרוש. כלומר שלא יעלו כולם יחד. באמת הן ענין אחד והכונה שלא יעשו מלחמה עם אומה תקיפה כהרומיים. ואח"כ הטורקים. לעלות לכבוש את איי כתרב. כעולה על הרומה הסגורה בסולמות. כמו שעשו במלחמת בר כוכבא. שנרמו שפיכת דמי ישראל ללא תועלת. אבל בזמננו שא"י כבר נכבשה לנו כהרב האנגלים. ובהסכמת כל העמים האדירים בטלה השבועה ממילא.

בחלק ה' דן המחבר בשאלה ב' בענין הגזירות. שאין הצבור יכול לעמוד בהן. הוא מזהיר את הרבנים מהמרות יתרות ומעשית נדרים וסייגים הרבה בזה. וזמן הנטיה אחרי החרות והבעיטה ככל עול ככר. עליהם להתאמץ שהחיים לא יצרו את הדת והדת לא תצור את החיים. המשמרת לא תהי משמרת עלינו שלא נטה מדרך המוסר. כי אם משמרת על אייחוסוס שלא יבא בנבולנו. וכמו

נתפשו והכל נוכחו שהם קתולים בני קתולים וכיזו נפל פחד גדול על כל יהודי קראקא ותייהם היו תלויים להם מנוד, כי שונאי ישראל, שלא חסדו בשום דור מן הדורות בשום עיר קתולית, הסיתו את הננכים להגיד לשופטים, כי יהודים פחו אותם לנגוב וגם קנו מידם את כלי הקודש הננכים הננכים שמתו בעצה הזאת, כי קנה שבזה יקלו את עינם. השופטים שלחו תיבה את הננכים כליות שוטרים אל החובות הפרור קאומיה, שיש מושב היהודים, לחפש אחרי היהודים המפתים והמעלימים את הננכה. ולפי שלא ידעו הננכים על מי להעליל, אמרו על שני היהודים הראשונים שפגשו במקרה מתהלכים בחוץ, כי המה המפתים, ומיד נתפשו והושמו במשמר מיוחד. והשופטים לא האריכו בחקירות ודרישות ודנו אותם למיתה וגם החרימו את כל רכושם אחרי שלא נמצאה הננכה בכיתם.

פחד מות נפל על הקהלה, כי ידעו מן הנסיון, שבמקרים כאלה לא יסתפקו הצוררים בשני הנדונים, אלא יתפללו על כל היהודים, להגן בהם ולכונן רכושם ולהכותם הרם, נשיהם של הנדונים וגם חשוכי הקהלה באו אל הפרנס ר' צבי פיוסקר ושפכו לפניו את מרי שיחם ועוררוהו לכקש עצה להציל לקותם למות ואת כל העדה מן הסכנה. ור' צבי ינע ומצא עצה ותחבולה ונסע מיד לצווארשא והתייצב לפני המלך, שהיה מפורסם כאוהב צדק וספר לו את הנעשה והתחנן אליו, שיצוה להדוש את המשפט בדרישה וחקירה חדשה והוא, ר' צבי, מקבל על עצמו לזכור את האמת ולהוציא צדקה הנקיים לצור. המלך הסכים והבטיח שאם יצליח לזכור את האמת יצאו היהודים לחפשי והננכים יומתו כאשר זממו לעשות ליהודים. ר' צבי שב קראקא והביא לשופטים את פקודת המלך וגם נלה להם סודו במה יזכר את האמת והשופטים הסכימו. ר' צבי הביא מן השוק שני יהודים אחרים והננכים הוכאו לפני השופטים, וראש השופטים צום: הביטו היטב ביהודים דעומדים לפניכם והגידו אם כרו לכם שהם פחו אתכם לנגוב את כלי הקודש!

- ברו לנו, כלי כל ספק, ענו הננכים, מבינים אנו אותם.
  - התוכלו להשבע, הוסיף ראש השופטים.
  - כן, השיבו הננכים, נשבע ככל הקדוש לנו.
- וכך יצאה צדקת היהודים הנקיים לצור, ותיבה הוצאו לחפשי והננכים נתלו במקומם. הכל אמרו כימים ההם, כי המשפט דומה למשפט שלמה המלך.
- המאורע נעשה לשיחה בכל הארץ ושם הרועה הנאמן יצא למרחוק. ר' צבי פיוסקר נעשה חשוב גדול גם בחצר המלך. והמלך שלח אליו מכתב, שבגלל חכמתו וצדקתו יראוהו אות כבוד וישנה שמו ומהים יקרא פיאסעצקי. המכתב הזה עידנו נמצא בידי משפחת נכדיו. ר' צבי פיאסעצקי נפטר בערב שבת כ"ב אדר בשנת תקכ"ה בקראקא.

מיכל מיללינגער
מאורשים חוקמים תרס"א
משארנא א. איסטריק
כרטיסי ארוסין פרטים לא אשלח.
ברזאוב

ברנשי נ"ל ודוה נביע כמויט לאהינו מר מיכל לארוסו עם מרת רבקה רייך.
האחים אכרהם ודוד מיללינגער — משארנא.

ברנשי נ"ל וחבה נביע ברכתנו לידידתנו מרת בלהה מאטצענער מקראקא ולמר אבינדוד ביענעלאייזען מסארניץ לחתונתם כמויט.
צבי זינגער ואשתו עטעל.

שמוטץ על הכמי ישראל לעשות נדרים וסיינים במקום שתנאי החיים מועילים למשמרת הנדרים, כן מוטץ עליהם כעת שתנאי החיים ידרשו, להשתמש בכח והתיארא. שעדיף הוא במקום שהחיות הם ללא הועיל. עליהם יהיה ניב לכתל את המנהגים, שאין להם יסוד הלכותי, אלא למדו ישראל אל דרך הנגים מהתערכותם בהם ולמדו ממעשיהם ועמי הארץ חשבו אותם כשל תורה. עליהם יהיה לפעמים להתיר את הדברים, שבטל כבר טעם הנוירה, להראות, שע"פ דין הם בטלים מעצמם ואין צורך כלל בידי להתירם. עליהם להשתדל כי מצית אנשים מלומדה לא תעמוד להפריע את התפתחות החיים החדשים בארץ אשר אנחנו נהיה בה אדוני הארץ והי אלקיני ימלך עלינו, ולהסיר את העבטיו, אשר הכבידה הנלות במנרני ארץ וארץ, הנורם בשול הדת וההלכה ע"י השקפת בעלי בתים כורים וכה נשים מזרות בלבנה. אך כל התקונים צריכים להיות ע"פ ההלכה ולא במתקנים הרפורמים וכו'. הוא מוהית אפסות ערעור הרבנים בא"י על רוקים המלמדים תינקות, שזהו נגד השי"ס לא ילמד רוק סופרים וכו'. הוא מוכיח שזהו רק עצה טובה ולא דין, כמו שנאמר שם, שלא ילמד אדם את בנו להיות חנוני ומעולם לא עלה על הדעת שזה אסור. ברוח החיה הזאת נכתב כל הספר רב הכמות והאיכות, אלמלי היו כל רבנינו כגולה הולכים בדרך החיים הזאת, לא היו פורקי עול תורה מתרכים כל כך ולא היתה הרבנות מניעה למדרגה נמוכה כיב עד להיות למש"ל ודשנינה. אם נדדה תורתנו רבנים אהרים כאלה, אות היא, כי עוד לא יבש לשד חייה ועוד תשוב תפרה בארצנו כבשנים קדמוניות. הרב הזה הנהו רב התחיה והעליה האמתי.

ש. מ. לור.

הרב צבי יחזקאל מיכלזאהן.

משפט שלמה המלך בקראקא.

החיים התמימים בין חומות הנישו, נרדה שם בכל קהלה חשובה כמה אישיות מפוארות, עסקנים, שתדלנים וסתם פרנסי הצבור, שעסקו בצרכי העבור באמונה באכות פשריארכים ופטרונים ויש אשר הקדישו כל הונם לטובת הכלל, למוסדות צבוריים או לפדיון שבויים ויש אשר מסרו גם נפשם כופר נפשות קהלם, שנמסרה ידים לשמרה, בין הפרנסי הנאמנים האלה, שנהלו את עסקי הכלל היהודי בכשרון ובתבונה ובכל נפשם ומאדם, נחשב בצדק הפרנס הקראקאי ר' צבי הירש ברבי ישראל פיוסקר, שפרנס את הקהלה העתיקה קראקא כיה שנה משנת תק"א ואיך בימי הרב הגאון ר' יצחק הלוי מלבוב, ששמש פה בכתר הרבנות.

ר' צבי זה היה איש צדיק ופקח גדול ובעל מדות טובות ונהל את הקהל ברב הכשר דעת ושמו התום כמה פעמים בפינקסי הקהלה, את כבודו והין ערכו נביר מן השדוכים, שהתחנן בגדולי רבני דורו, בנו האחד ר' משה היה חתן הגאון המפואר ר' יצחק הכהן מפינטשוב ובנו השני ר' אליהו היה סתן הרב ר' יעקב הלוי, שהיה אביד בקראקא אח"כ.

שמו הטוב של ר' צבי פיוסקר יצא בכל הארץ ביחוד מפני מעשה שהיה, שהפיר בחכמתו עליות שוא, שוממו שונאי ישראל להעליל על קהלתו ושם את תקותם לכסח נפשם, כי נעשה למעלילים כאשר זממו לעשות ליהודים, המאורע אירע בסוף ימי פולין התפשית, בימי מלכה האחרון סטאניסלב אונוסט פוגיאטובסקי, והמלך הזה בהתפלאו על חכמתו הראה לו אות כבוד והתליף שמו פיוסקר בפיאסעצקי.

ומעשה שהיה כך היה, שני ננכים קתולים פיצו כלידה אל אחד בתי התפלה הקתולים וגנבו חפצים יקרים מכלייהסודש, הכהנים עשו חקירה ודרישה במרץ רב עד שנגלו עקבות הננכים ואמנם

בית מסחר הספרים של

L. Fortgang, Kraków Krakowska 33.

ספרי הוצאת שטיבל.

מ.ק.	מ.ק.	מ.ק.	מ.ק.
60	200	90	150
130	80	200	180
190	190	150	70
80	100	80	110
110	70	170	120
500	500	500	190
110	110	110	110
110	110	110	150
160	100		

ובעד המשלוח 5% קטלוגים אינם נשלחים לפי שעה.

למר יצחק קצנלסון ויצחק ברכמן!

אל תוך ספרים. למען הנדושים" הכנסתם מתוך ספרי השפ"ז לא סדות מעשרים ואחד פרק, ששה עשר מהם הנם מקורים לי פרי רוחי. דבר זה לעצמו, לקחת מתוך ספר אחד לא גדול כיכ הרבה חומה, הרי זה מגונה. בכ"ז הייתי מהריש לולא נהנתם בזה מעשה נגבה. על שלשה לא קראתם שם. משמע ששלכם הם. הרי זו נגבה! על שלשה קרא מר ברקמן את שמו. הרי זו נגבה נסה וכוויה. על השאר כתבתם. לבי זרים. על שער ספרי כתוב שהוא נועד לבוגרים. את המלה "לבוגרים" שכשתם בודון וברוע לב. לבי זרים. כדי להטעות את הקהל, שיהשב שהוא האחים גרים. וכי כך נוהג משורה, וכי כך נוהגים מורים ומתנכים? ומלבד הנגכה הנסה הרי יש בזה משום טפשות נמורה לשקר במילתא דעבירא לגלויי.

כל זה משום דעת הקהל, משום מצוה לפרסם וכו', אולם מלבד זה יש בתי משפט בפולין, שיזם אדרש את משפטי. שבת ולקובסקי.

העמיקאליען גראס-פערקויף.

קאלפאניום מאנטאן-וואכס קא-נאבער-וואכס, נומי-אראניקום, נינדאויין, וואססער-לאזרין און פֿעט-לאזרין, זאמטליכע אנליין-פֿארבען, פֿיר שטאף-פֿארבונג אין אללען פֿארבען, בלוי-האָלץ-עקסטראַקט אולטרא-מאָרין, וואַזעלין, וואַנענפֿעטטען אין בלעכדאָזען, שוהקרעמער שוהמאַכער-וואַכס, טינטע, בלעכדאָזען א. ד. ג. עמפֿעהלט די פֿראַטאַקאָליערטע פֿירמא

CHIEL TEITELBAUM
 FABRYKA WYROBÓW CHEMICZNYCH,
 I IMPORT ARTYKUŁÓW CHEM.
 DIETŁOWSKA 49 w KRAKOWIE.

חידות ההגדות הנפלאות ע"ד עשרת השבטים

ופתרון ע"פ כל המקורות ההיסטוריים וע"פ ההגיון הפשוט. מחירו עתה 100 מרק. ע"י „Hamicpe” Miodowa 22 Krakow.

בשדש שפית.

בעברית, פולנית וגרמנית ויכל כל אחד לבוא לידי שלמות גמורה בעזרת מכתבי ההוראה הידועים. 32 כתבים לשפה העברית, 32 לפולנית, 10 מכתבים לגרמנית. מחירם של עשרה מכתבים - 220 מרקאות, של קומפלט בן 32 מכתבים - 615 מ.

השפה. ספר למוד שפת עבר לבוגרים בתרגום המלים ליהודית, פולנית וגרמנית, מחירו 110 מ.

לקוטי רש"י 15 מ. להוסיף 5 אחוזים דמי משלוח לכל הזמנה.

להזמין בכל בתי מסחר הספרים או ע"י.

S. WALIKOWSKI Kraków, Miodowa 22.

נמצא למכירה
המלון הפולני-עברי
 מאת י. נוסבוים ול. דהרה.
 מהירו 150 מרק מכוך
 למ"ס ולמורים רבט הגוי
 Wyd. J. Nussbaum, Kraków, Miodowa 19.
 בפולין הקונגרסית המכירה הראשית אצל
 WARSZAWA, ul. Rymarska 16.

סוכנות "המצפה" לרומניה הגדולה
 למשלוח כסף היא בית מסחרו של
 Bernard Kohn Tempelgasse 1. Czernowitz.